

Kristus sa zoštveral

Lawrence Ferlinghetti je americký básnik a prekladateľ, ktorého zaraďujeme do skupiny beat generation. Medzi jeho najznámejšie básnické zbierky patria Skryté významy vecí, Obrazy zmiznutého sveta, Lunapark v hlave a iné.

Báseň Kristus sa zoštveral je typickým príkladom bítnickej filozofie. Tou je prísť s ničím novým z dôvodu, že všetky doterajšie zaužívané ideály im neumožňovali dostatočnú slobodu na sebarealizáciu. Na prvý pohľad báseň ničím nezaujme. Text je štandardne zarovnaný vľavo, v systéme veršov nepozorovať nejaký pokus o prozódium, takže sa môžeme domnievať, že sa jedná o voľný verš. Po bližšom preskúmaní textu, zistíme že chýba interpunkcia, čo naznačuje nesúhlas s doterajšími pravidlami písať bodky, čiarky a snahu presadiť alebo aspoň sa prezentovať s niečím novým, čo si mohol Ferlinghetti slobodne vybrať.

Celá báseň po prečítaní budí vo mne pocit výsmechu nad spoločnosťou, nad princípmi, hodnotami a tradíciami, ktoré si táto spoločnosť vytvorila. Objekt, na ktorý smeruje výsmech nám vždy ponúka cez obrazný opis. Nikdy nenapíše priamo, komu/čomu sa vysmieva. Citát: „... v červených flanelových šatách s falošnou bielou bradou a vydáva sa za akéhosi svätého zo severného pólu“ (str. 117). Otázkou už je len prečo nenapísal rovno, že má na mysli Mikuláša. Každopádne odkodovať, ktorým tradíciám, princípom a zaužívaným hodnotám sa vysmieva, nie je zložité.

Nadpis Kristus sa zoštveral by mohol symbolizovať nejakú premenu. Keďže Kristus sa nemôže zoštverovať, tak tým chce vystihnúť, že konečne sa niečo deje. Báseň pokračuje a ušiel ta, kde nieto opozlátkovaných vianočných stromčekov. V následnej anafore vymenúva všetky zaužívané veci, ktoré mu neposkytujú priestor pre slobodné žitie. On nechce robiť to, čo sa robí stále na Vianoce, čo všetci robia na Vianoce. On chce žiť novým štýlom, slobodne, kde by si sám určil, čo má robiť a čo nie. Citát: „ ... kde koledníci nevyhukujú Viaánoce bleble ...“ (str.118). Toto je len dôkaz toho, že stereotyp ho vyslovene nudí. Všetko je už také zaužívané, stále rovnaké zvyky, topické, klišéovité, ošúchané, otrepané a dopredu naplánované, že má toho dosť.

Medzi hlavné motívy by som zaradil túžbu po slobode, po zmene v živote, túžba po novom začiatku. Na vyjadrenie svojho zámeru nám ponúka výsmech spoločnosti, ktorá takto funguje už roky a prakticky nič sa nemení. Čo v básni zaujme okrem spomínanej chýbajúcej interpunkcii je, že vymenúva aj konkrétne značky (Sears & Roebuck, Lord Calvert, Volkswagen). Ferlinghetti sa snažil v básni prísť s novými prvkami, ktoré sa predtým bežne nepoužívali. Myslím, že sa mu to podarilo. Ako jedna z mála básní ma zaujala a pri čítaní som sa dobre pobavil.